

En lykønskning

af P. G. Lindhardt

30/3-1934 valgte Christian X den 38-årige, residerende kapellan ved Garnisons kirke, dr.theol. Michael Neiiendam, til kongelig Konfessionarius. I den anledning skrev professor J. Oskar Andersen nedenstående, i privat eje bevarede, brev.

Kære Dr. N.

Ratsacksvej 5 5/4 1934

Da Udnævnelsen nu foreligger officielt vil jeg gerne gentage min hjerteligste Lykønskning, saa meget mere som min Søster tillige gerne vil have *sin* tilføjet. Jeg kan sige, at det har været os begge en overordentlig stor Glæde, at Kongen traf dette Valg, og jeg er overbevist om, at De med Deres store Evner vil kunne fylde Pladsen paa en saa værdig og tilfredsstillende Maade, at det ogsaa vil kunne faa Betydning langt over Embedsgæringens egentlige Rammer. Jeg er mere og mere blevet klar over, at det er godt at Mænd, der staar i deres fuldeste Kraft kommer frem i første Række (naar De da virkelig sidder inde med det, der maa kræves for at gøre Fyldest). Udviklingen er i de sidste Aartier gaaet saa hastigt, at den altid tilstedeværende og naturlige Kløft mellem unge og gamle er blevet saa udpræget, at de ældre ikke formaar at raabe de unge op. – Forhaabentlig vil de unge, der kommer frem, saa ogsaa være saa forstandige, at de ikke (som ved Fallitboer), fraskriver sig Arv og Gæld med den Fortid, der *altid* har vist sig at have større Styrke og Sandhed, end den unge Generation er tilbøjelig til at antage om den. Jeg for mit vedkommende er ved Specialstudier netop særlig af *Brydningsperioder* mere og mere kommet til Erkendelse af det slaaende i Comtes Paradoks: »de levende styres af de døde«. – eller for at minde om »Lykke-Pers« Problem: det *umulige* at fornægte sin Slægts-arv og Fortid – det gælder de enkelte som Perioderne.

Nu har dette – som De jo forstaar – intet med Stillingen som Konfessionarius at gøre – det er Populærfilosofi over Temaet: en ung Mands Forfremmelse til en betydningsfuld Førsteplads. Men iøvrigt har jeg saa megen Tiltro til Dem som Historiker, at jeg forventer, at De forstaar, at i *Krisetider* virker de bedst og stærkest, der formaar *Syntesens* vanskelige Kunst paa aandeligt Område.

Iøvrigt takker jeg for Tilsendelse af »Vor Gudstjeneste«, ¹ som jeg læste med Interesse, men dog med det personlige Forbehold, at Forslaget, saa vidt jeg kan skønne, ikke vilde tjene *mig* til større Opbyggel-

se eller Udbytte af vor Gudstjeneste end den gamle Form – skønt jeg finder at Bønnerne er overmaade smukt formede. Men, som vi jo tidligere har talt om det, ved De, at jeg vel er en stor Ynder af »Kirke-musik« – men ganske vist særlig i Cæciliaforeningen eller ved særlige Kirkekoncerter – ved den egl. Gudstjeneste er jeg med Aarene blevet mere og mere puritansk – bl.a. fordi en kunstnerisk Fejl eller en mindre heldig Udførelse af en kunstnerisk Del af Gudstjenesten strax fremkalder en Kritik hos mig, der med ét forsætter mig fra Kirke og Gudstjeneste. – Jeg finder, at det er et Fortrin ved Forslaget, at »Syndsbekendelsen« ikke efterfølges af en direkte Form for »Syndstiltgivelse« – i alt Fald hidtil har jeg ikke set en mig tilfredsstillende Udformning af denne Overgang, der borteliminerede Følelsen af en – lad mig sige teatermæssig Overgang. – Min Hovedindvending er imidlertid, at man ikke resolut gaar tilbage til det oprindelige, at Ord- og Nadvergudstjeneste er 2 Gudstjenesteformer. Som Nutidens Kirkeliv er – navnlig selvfølgelig i de store Byer, er det efter min Opfattelse uholdbart at holde de to Gudstj. sammen uden markeret Afbrydelse. – Hovedparten af Kirkegængere er kun til Stede ved den første – og ethvert hidtil gjort Forsøg paa at belære dem om, at Nadvergudstj. er Hovedpunktet i Gudstjenesten, preller ganske af paa de tilstedeværendes Mangel paa Trang til Nadverfællesskabet – eller er det paa en ægte Arv af den gammelreformatoriske Forstaaelse af »Ordet« som det egentlige. – Jeg ønsker da en klar Adskillelse af de to Dele, med en »Bortsendelse« – og da det ikke er Katekumener (alle!) eller bodfærdige, der ikke har Adgang til Nadveren, der »bortsendes«, synes jeg, at »Bortsendelsen« ikke skal ske med »Fadervor« (naar Gudstj. skal være »i Sammenhæng« synes »Fadervor« paa dette Sted mig underligt, da det jo kommer igen strax efter under Nadveren), men med den aronitiske Velsignelse (den apostolske Velsignelse, der udtrykkelig omtaler Samfundet, synes mig bedst at være Slutning paa Nadverhandlingen). Endnu ét: *Tavs* Bøn til Beg. og Slutning er absolut upraktisk. Folk, der kommer for sent, forstyrrer en stille Bøn, mens man dog vel endnu kan faa belært dem om at staa stille, naar Indgangs- og Udgangsbøn bedes. Stille Bøn kunde jeg tænke mig *under Altergang* og ved særlige Lejligheder, hvor Gudstj. er specielt Bedegudstj.

Men nok om dette. Venlig Hilsen til Dem og Deres Hustru fra os begge. Jeg haaber, Deres Hustru er helt rask og Børnene med.

Venlig Hilsen fra J. Oskar Andersen

1. Emilius Bangert og Michael Neiendam: Vor Gudstjeneste. Tekster og Toner, 1934, jfr. anmeldelsen i Præsteforeningens Blad 20/4-34, 229ff.